

Slovenski dom

Ste. 130

U Ljubljani, 9. junija 1936

Leto 1.

Nova angleška politika v Evropi in Afriki

London, 8. junija. b. Jutranji angleški tisk tolmači zadnji Edenov programatski govor kot pričetek živahnega delovanja v britanski zunanji politiki. Edenov govor se deli predvsem na štiri točke:

1. v nadaljevanje politike v okviru Zveze narodov;

2. reforma Zveze narodov, tako, da se niti en član ne bo udaljal iluzijam skupne akcije drugih članov za slučaj napada, iz česar sledi, da hoče Anglija še bolj poostriiti sankcijski paragraf v paktu Zveze narodov;

3. točna ugotovitev angleških obveznosti; gradnja angleškega obrambnega sistema.

Veliko pozornost je vzbudil v angleških političnih krogih napovedani obisk francoskega zunanjega ministra Delbosa v Londonu, pri kateri priliki se bodo francosko-angleški odnosi popolnoma razbistrili.

V poročilu, ki ga je podal vrhovni britanski komisar za Egipt lord Lampson ministru Edenu, se vidi, da so se angleško-egiptski pogajanja končala popolnoma brez uspeha. Egiptska vlada obžaluje, da ne more prav nič popustiti od svojih zahtev, da se morajo vse britanske vojne sile umakniti vzhodno na 32 stopinj zemljepisne dol-

žine ter da zasedajo Sudan egiptске čete. Te zahteve bi pomenile za britanske posadke v Kairu in Aleksandriji, enako pa tudi za letalska središča v Heliopolisu in Abukiru velik udarec, ker bi se vse skupaj moralo premestiti v puščavo vzdolž Sueškega prekopa. Hkratu pa bi britanske čete izgubile tudi svoje najboljše strateške postojanke. Po vestih iz Kaira je egiptski vojni minister Ali paša Sami izjavil, da bo egiptska vlada takoj pristopila k okreplitvi svoje armade in jo predvsem motorizirala. Že v bodočem proračunu se lahko pričakujejo znatni zneski v ta namen.

Spriznati se bo treba

London, 8. junija. Listi pozdravljajo vrnitev sira Samuela Hoara v vlado in pravijo, da je to zelo moder in državniški akt. Glavna skrb angleškega naroda je sedaj, da se rešijo spori, ki so nastali v teku zadnjih mesecev. Ustvariti se mora neki modus vivendi za najbližjo bodočnost. Hote ali ne hote bo morala Anglija v bodoče živeti poleg nove velicele v Afriki. Kakor je dosedaj na evropski celini živela ob Franciji in kakor je v teku prejšnjih desetletij živela ob Nemčiji in kakor bo verjetno ponovno živela v nemškem kolonialnem sosedstvu.

Soglasje s Francijo

Pariz, 8. junija. Ministrski predsednik Leon Blum in zunanji minister Yvon Delbos sta se med svojim večeršnjim dvurnim razgovorom popolnoma sporazumela v tem, da se mora francoska vlada pri reševanju vzhodnosredozemskega spora popolnoma nasloniti in sporazumeti z angleško vlado. Oba lista pravita, da bo v najkrajšem času prišlo do sestanka med francoskimi in angleškimi državniki.

London, 9. junija. b. Neki angleški tednik poroča, da bo von Ribbentrop brzkone imenovan za poslanika v London. Z druge strani pa zelo dvomijo v to vest, ker se je splošno opazilo, da von Ribbentrop za časa svojega bivanja v Londonu ni bil sprejet od britanskega zunanjega ministra Antona Edena, čeprav je je zelo prizadeval, da pride z njim v zvezo.

London, 9. junija. »Sunday Express« poroča, da se bo angleški kralj Edvard VIII. v kratkem oženil. List poroča, da se širijo vesti, da se bo kralj Edvard VIII. oženil s princezo Aleksandrijo Luizo, hčerko danskega princa Haraldja. »Ekspress« je o tem vprašal samega princa Haraldja, ki pa je izjavil, da so te vesti docela izmišljene.

Pred koncem stavke v Franciji

Pariz, 9. junija. AA. (Havas.) Listi so večeraj z lastnimi prevznimi sredstvi razposlali današnje jutranjke po kioskih tako v Parizu kakor na deželi, kupci so pa sami kupovali liste po kioskih ali v knjigarnah.

Stavka še zmerom traja pri podjetju Cachette; osebje tega podjetja današnjih jutranjkov ni hotelo raznašati. Toda od 10. ure dalje se je položaj znatno popravil in vse kaže, da bo napetost odnehala.

Gradbeni delavci so na več točkah prestolnice ustavili delo, zato se pa nadaljujejo dela na cestah in na javnih krajih.

V tovarnah Renault in Citroen se stavka nadaljuje v popolnem miru. Vse kaže, da se bo popoldne tudi tu položaj popravil.

Za popoldne so bila na programu pogajanja med delavskimi delegati in zastopniki delodajalcev v svrhu podpisa pogodbe, ki so jo snoči v načelu sprejeli. Na obeh straneh mislijo, da se je spor že izravnil in da se bodo v kratkem vsi delavci vrnili na delo.

Pariz, 9. junija. AA. Sporazum, sklenjen med zastopniki delavstva in delodajalci o kanjanju stavke, vsebuje med drugim te točke: uvedbo kolektivnih delovnih pogojev, svobodo opredelitve delavstva glede njihovih organizacij, povišanje mezd za 7 odstotkov pri večjih plačah in za 15 odstotkov pri nižjih, vendar tako, da to povišanje ne sme pri posameznem podjetju prekoraciiti 12 odstotkov celotnih poviškov, dalje uvedbo delavskih pogodb

v vseh podjetjih z več kot 10 delavci, neznanovanje delavcev, ki so stavalji, in naposled pokazovanje delavske zveze vsem stavljujočim, da se takoj vrnejo na delo v svojih podjetjih, kakor hitro bodo lastniki teh podjetij uresnili te določbe sporazuma.

Pričakovati je, da se bodo delavci danes vrnili na delo.

Neka ugleda osebnost iz krogov stavkašev je izjavila, da kolektivna pogodba še ni sklenjena v nekaterih podjetjih; tam se bodo morali začeti novi razgovori.

Pariz, 9. junija. AA. Havas: Pogajanja med lastniki velikih magazinov in delavstvom so uspešna in je bil sklenjen sporazum v vseh točkah. Nameščencem se prizna pravica, da volijo svoje delegate in določeno je bilo, da ne sme biti nikakega kaznovanja zaradi stavke. Določeno se je posredni pogoji za povratek na delo. Danes se bodo pogajali zaradi višine plače. Končana je stavka v podjetju Hachette. Stavka pa še zmeraj transportni oddelek tega podjetja.

Pariz, 9. junija. AA. Havas: Vlada namerava predložiti francoskemu parlamentu v četrtek ali v petek zakonski načrt o kolektivnih delovnih pogodbah. Dalje bo predložila zakonski načrt o uvedbi 40-urnega tednika in zakonski načrt o plačanih dopustih delavstvu. Po jutrišnji ministrski seji bodo ti zakoni dostavljeni predsedništvu parlamenta. Senat bo že koncem tedna moral zavzeti stališče glede teh zakonskih predlogov.

Vojna v Palestini

Jeruzalem, 9. junija. o. Včeraj je izbruhnil silen požar v skladišču gradbenega lesa pri jafinskih vratih. Napravljen je velik škodo, ki znaša 8.000 funtov sterlingov. Spopad pri zapadnih vratih Jeruzalema spada med najhujše izgrede zadnjih tednov. Po peturnem streljanju so se napadalcu unaknili. Mem umikom so imeli večje število mrtvih. Na angleški strani je bil ranjen en angleški vojak.

Po vsej deželi se ponavljajo sabotažna dejanja. Marsikje so Arabci poškodovali železniško progo. Ponekod so tudi streljali in metali bombe. Včeraj je pred vrati v Jeruzalem eksplodirala bomba. Večje število ljudi je bilo ranjenih. V nedeljo zvečer so odprli v koncentracijski taborišče na egiptski meji še 9 arabskih voditeljev. Med njimi

je tudi Fakri-paša. Egiptovske ilustrirane liste, ki so prispeli v nedeljo v Palestino, so ljudje takoj pokupili. Pri tej priliki so napadli policijo. Arabci se poslužujejo nove sabotaže. Ta obstoja v tem, da streljajo z revolverjem v razstavljeno meso v mesnicah, da bi ga tako pokvarili in preprečili Židom, da ga kupujejo.

Kairo, 8. junija. Delegacija palestinskih Arabcev ki so prišli v Egipt zbirat prispevke za arabsko gibanje v Palestini, je izdala poziv na egiptsko ljudstvo. V pozivu pravijo, da je treba vpoštevati nevarnost, ki ga pomeni židovsko priseljevanje, ki mu je naklonjena mandatna država. Apel poziva egiptski narod, da podpre svoje brate v Palestini.

Za gojitev orehov

Belgrad, 8. junija. m. V emislu pooblastila \$98. fin. zakona za leto 1936-37 je kmetijski minister predpisal uredbo o negovanju, sekanju, prometu in uvažanju orehovega lesa. Kmetijski minister bo to uredbo predložil še v potrditveni ministrskemu svetu. Uredba določa, da se vsa orehova drevesa v gozdovih ali izven njih, izvzemši v državnih gozdovih, staviijo pod posebno nadzorstvo splošne upravne oblasti. Orehova drevesa se bodo smela sekati in spravljati v promet samo po odobritvi prvostopne upravne oblasti. V času od 1. aprila do 15. oktobra pa je sploh prepovedano vsako sekanje teh dreves. Dovoljenje za sekanje orehovih dreves bodo izdajale prvostopne oblasti na predlog kmetijskega referenta, če se orehovo drevo nabaja ne v gozdu, marveč v sadovnjakih, na vrtovih ali na dvoriščih, če pa raste v gozdu, pa se bo dovoljenje izdajalo na predlog gozdnega referenta. Predlog za sekanje orehovih dreves bodo pristojni referenti izdajali samo za ona orehova drevesa, ki niso več plodna. Prvostopne oblasti bodo jemale prošnje za odobritev sekanja samo tedaj v postopanju, če bo dotična oseba dokazala, da je na štor posekanega oreha zasadila tri nove sadike in da so ti mladi orehi tudi že prijeti. Če bi jih pa ne mogli posaditi na svojem posestvu, bo moral na svoje stroške vseeno kupiti tri sadike in jih dati drugemu, da jih zasadi. Po dobljenem dovoljenju za sekanje orehovih dreves se orehovi lesni material ne bo smel staviti v promet, dokler ga ne bo žigosal okrajni gozdni referent, ki bo nato izdal za ta les tudi spremnico. Po tej uredbi je izvoz v inozemstvo svoboden, toda v interesu državne obrambe se bo izvoz lahko omejil ali pa docela prepovedal. Vse oblasti državne uprave bodo po tej uredbi dolžne skrbeti, da se bodo orehi zadržali ob cestah in železniških progah in da se bodo pogozdile tudi goličave, kjer bi dopuščajo pedološke in klimatske razmere.

Prva zaupnica Blumovi vladi

Pariz, 8. junija. Poslanska zbornica je sprejela resolucijo, ki jo je predlagala levičarska večina, in ki se glasi: Skupščina je prepričana, da bo vlada v najkrajšem času v redu in na osnovi republikanske zakonitosti realizirala reforme, ki so na programu ljudske fronte in ki so navedene v vladni deklaraciji. Zbornica odobrava docela posebno izjavo predsednika ministrskega sveta o vprašanju zakonodajnih odredb, ki naj pospešijo ureditev stavkovnega gibanja, ki je sedaj v teku. Zbornica zaupa vladi in odklanja sleherni dodatek k tej resoluciji, pa prehaja na dnevni red.

Resolucija, s katero je bila izražena tudi zaupnica vladi, je bila sprejeta s 384 glasovi proti 210. Po tem glasovanju se je seja poslanske zbornice zaključila ter je bilo zasedanje odloženo do torka.

Izvedlo se je, da je izglasovalo zaupnico vladi Bluma 72 komunistov, 146 socialistov, 110 radikalnih socialistov ter 56 članov socialistične in republikanske unije, nezavisnih levičarjev in članov nekih drugih manjših strank. 24 poslancev se seje ni udeležilo, ali pa se je vzdržalo glasovanja. Po seji poslanske zbornice je francoski notranji minister Salengro v svojem kabinetu sprejel novinarje in jim med drugim dal daljšo izjavo o stavkovnem gibanju. Potrjuje se, je naglasil, da je napetost popustila. Število stavljujočega delavstva se je še povečalo, zlasti v severni Franciji, da se je pa precej delavcev tudi že spet vrnilo na delo, ker je bil dosežen sporazum.

Panama, 9. jun. AA. Za predsednika panamske republike je izvoljen dr. Juan Demosten Arosema. Dobil je večino okoli 4.500 glasov.

Dr. Behmen v Turčiji

Ankara, 9. junija. Na svojem potovanju v Turčijo je jugoslovanski minister dr. Sefkija Behmen prišel v Ankaru. Takoj po prihodu je dr. Behmen, čeprav ni na uradnem potovanju po Turčiji, obiskal predsednika vlade Izmetja in zunanjega ministra Tefvika Ruždija Arasa ter gradbenega ministra. Vsi ministri so nato dr. Behmenu vrnili obisk. Posebej je treba poudariti, da se je predsednik vlade Izmet celo uru pogovarjal z ministrom dr. Behmenom.

Na kosilu, ki ga je včeraj priredil jugoslovanski poslanik v Ankari g. Lazarevič na čast g. Behmenu in njegovi gospe, so bili tudi predsednik vlade g. Izmet, zunanji minister dr. Tefvik Ruždi Aras in gradbeni minister g. Cetimkaj. Razen njih se je kosila udeležilo tudi mnogo višjega uradništva omenjenih ministrstev in osebje jugoslovanskega poslanštva. Po kosilu so se vsi gostje udeležili tekm.

Danes popoldne sta si g. Behmen in njegova gospa ogledala razne ustanove turške prestolnice in znamenitosti Ankare in njene okolice.

Dr. Behmen se odprle s svojo sopogo drevi v Smirno in bo tam ostal en dan ali dva, nato bo pa nadaljeval vožnjo v Carigrad, kjer bo ostal več dni.

Modri trak je šel po vodi

London, 9. junija. AA. Reuter: Ni več upanja, da bi mogla Queen Mary dobiti modri trak o priliki svojega novega potovanja, ker pri vrnitvi nima več liste hihirosi, kot jo je imela pri prvem potovanju. Na parniku se je zgodila katastrofa in neki 22-letni mornar je s krova padel v morje in umrl. Počtniki so izvedeli za to katastrofo šele pozneje.

Belgijski katoliki ne gredo s socialisti

Bruselj, 9. junija. V političnih krogih trdijo, da je Vandervelde po razgovorih, ki jih je imel zadnja dva dni z zastopnikom glavnega odbora katoliške stranke z vodjem flamskih katoličarov in z zastopniki krščanskih demokratov prišel do sklepa, da katoliške skupine ne bodo podpirale morebitne nove vlade, kjer bi prvo besedo imeli socialisti. Mislijo, da bo zato Vandervelde že danes popoldne vrnil kralju Leopoldu II. poverjeni mu mandat. V tem primeru bo dobil po vsej priliki mandat za sestavo nove vlade dosedanjí predsednik vlade Vanzeeland.

Kralj Leopold III. je poveril mandat za sestavo nove vlade Vanzeelandu.

Gozdni požari na Švedskem

Stockholm, 9. junija. Velik požar je zajel ogromne prostore gozdov na skrajnem severu Švedske. Škodo cenijo na 3 milijone švedskih kron. Požar je uničil velik del gozdov, ki so bili ravno pred eksploatacijo. 500 delavcev je ostalo brez dela. Borba s požarom se traja. Ne ve se, s kakšnim izidom.

Turčija proti tujim bankam

Ankara, 9. junija. Objavljen je bil zakon, ki prepoveduje tujim bankam hipotekne vpise ali pa kupovati in prodajati nepremičnine. Zakon zahteva, da morajo vse tuje banke predložiti pristojnim oblastem oporčune za zadnjih pet let.

Kitajska bo branila svojo samostojnost

Nanking, 9. junija. V zvezi z japonskim vsebolj vsiljivim prodorom na severno Kitajsko, se vrše med vsemi kitajskimi politiki mrzlični razgovori za sporazumen nastop vseh strank in skupin za obrambo domovine. Kakor je znano, so do zdaj bile velike razlike med severno in južno Kitajsko, tako kar se tiče zunanje in notranje politike. Po zasedbi Pekinga s strani Japoncev, je zrasel val silovitega ogorčenja predvsem med kitajsko mladino, ki je organizirala pretresljive akcije za to, da bi nesložne in podkupljene politične voditelje privedla do ednosti. Tako so kitajski akademiki priredili veliko romanje mladine v Nanking. Od vseh strani so hodile velikanske procesije mladine dneve in tedne peš do sedeža vlade in tam rotile odločujoče moke, naj ukrenejo kai proti japonskemu zaslužnjevanju.

Rex spet napreduje

Bruselj, 9. junija. Pri volitvah v pokrajinske zbornice so dobile posamezne stranke naslednje število mandatov. Socialisti 221, izgubili 20; katoliki 224, izgubili 94; libelarci 86, zgubili 6; rexisti 78, dobili 78; flamski nacionalisti 56, dobili 19; komunisti 27, dobili 20; domovinska fronta v Eupenu in Malmedyju 3, dobila 1.

Iz Španije

Madrid, 9. junija. O priliki včerajšnjega spopada v Oremu sta bili ubiti dve osebi, dve osebi pa sta bili težko ranjeni. V Malagi so levičarji ubili nekega stražnika. V Corugni so stopili občinski uslužbenci v stavko. Stavka se je delno razširila tudi na železničarje.

Neguš in njegovi

London, 9. junija. AA. Havas: Neguš in njegova družina so bili včeraj gostje angleške ženske lige za ženske politične pravice. Povabljeni so bili na posestvo Selidman blizu Wimbledona. Predsednica lige je izročila negušu poslanico svetovne ženske zveze z abesinsko zastavo ob robu.

Turin, 9. junija. AA. Stefani: Mussolini je sprejel predlog turških fašistov, da naj se na vrhu Amba Aladji zgradi velika okostnica. V tej okostnici bi bilo pokopanih 8000 italijanskih vojakov, ki so padli v svetovni in afriški vojni. Pred okostnico bi bil zgrajen 100 m visok stolp, na katerem bi stalno svehil močan svetilnik. Stroške bo plačalo prebivalstvo Turina.

Ladje ne morejo na morje

Pariz, 9. junija. AA. Havas poroča iz Dunkerquea, da je davi, ko bi se moralo začeti delo v ladjedelnicah, prišla skupina stavljujočih delavcev, zasedla vhode v pristanišče in prepovedala pristop in odhod iz ladjedelnic. Ob 9.30 je na klic siren zapustilo 2000 delavcev delo v ladjedelnicah.

Brzjojavke vladarjev

Belgrad, 9. junija. Na čestitko, ki jo je poslal Nj. kr. Vis. knez namestnik predsedniku poljske republike, je Nj. ekce. g. Mosicki odgovoril s tole brzjojavko:

Želje, ki mi jih je blagovolilo poslati Vaše kr. Visočanstvo za 10. letnico moje izvolitve, so me globoko ganile. Zanje se najtoplejše Vašemu kr. Visočanstvu zahvalim.

Promet v Sueškem prekopu

Suez, 9. junija. Italija zavzema drugo mesto v prometu skozi Sueški prekop v prvem tromesečju letošnjega leta. Italijanska tonaža, ki je šla skozi prekop znaša 2.011.000 ton, to je 28,65 odstotkov od skupne tonaže. Na prvem mestu je Velika Britanija s tonažo 3.250.000 ton.

Posledice franc. stavke

Pariz, 9. junija. Poslanec francoske demokratske stranke Montigny je izjavil o posledicah, ki jih je po njegovi sodbi utegnili imeti stavka, naslednje: Delavska zmaga pomeni nevaren primer. Vse dotlej, dokler bodo delavci prepričani, da stoji sedanja vlada v celoti v službi delovnega ljudstva, bodo delavske zahteve vse bolj in bolj rastle in stavke se bodo nadaljevale.

Montigny misli, da sedanja sprava ne bo dolgo trajala. Poslanec demokratske leveice vidi v vsem tem prete inozemstva, zlasti spravlja to delavsko gibanje v zvezo s francosko-sovjetskim paktom.

Poljski izlet k nam

iz Vilna v Jugoslavijo skupina 20 oseb, večji del zemljepiscev, geologov, etnografov in študentov Batorijeve univerze. Odpotovali bodo z avtobusi. Izletniki si bodo ogledali vse važnejše kraje Jugoslavije. Ekskurzijo bo vodil prof. Limanovski, ki bo imel več predavanj v vseh večjih krajih Jugoslavije.

Drobne

London, 9. junija. AA. Včeraj je prišel v London general v. Seckt. Iz Pariza je prišel general Guillaumet. Oba se bosta udeležila konference za oskrbo grobov padlih v svetovni vojni.

Zeneva, 9. jun. AA. Uradno poročajo, da je definitivno določeno 22. junij za otvoritev konference, ki bo razpravljala o turški zahtevi o izpremembi mednarodnih pogodbenih določb o morski ožini.

London, 9. junija. AA. Radiogrami z orjaškega parnika »Queen Mary« poročajo, da je parnik v 25 urah prevozil 670 milj s povprečno hitrostjo 19,13 vozla.

Pariz, 9. jun. AA. Ne ve se še, kdo je začel v Siriji širiti vest, da namerava angleška vlada preveriti doselejanje Židov iz Palestine v Sirijo. Ta vest ni resnična.

Glavno vprašanje je bilo, kako stališče bo zavzel vojaški diktator Kitajske maršal Cankajšek. Zdaj pa se je nankinškim politikom posrečilo pridobiti maršala za to, da bo prevzel vojaško vodstvo odpora proti Japoncem. Na zadnjem velikem zborovanju kitajske ljudske stranke Kuo-Ming-Tanga je Cankajšek izjavil, da je glavni njegov cilj v tem, da ohrani kitajski narod enoten in neokrnjen pod samostojno vlado. Če hoče severna Kitajska voditi kako ločeno akcijo, ki tega kitajski narod ne sme pustiti, zlasti ne, ko gre za čisto navadno zaslužnjevanje.

15. junija se bo v Nankingu in v Kantonu vršila velika vojaška parada, pri kateri bodo vsi poveljniki vojske, mornarice in letalstva prisegli, da se bodo z vsemi svojimi močmi upirali prodiranju in osvojevanju Japoncev.

Razredni izpiti na srednjih šolah

Ljubljana, 8. junija.

„Slovenski Dom“ je na tem mestu prinesel že nekaj podatkov in misli o ponavljajih izpiti četrti in osmošolcev ter o privatnih izpiti na ljubljanskih srednjih šolah z ozirom na uspeh v napredku ter s socialnega stališča. Danes se na kratko o naslovni temi! Te dni se na gimnazijah vršijo poleg že navedenih, še tako imenovani razredni izpiti po § 52. in § 54. srednješolskega zakona. Dasi teh primerov ni mnogo, skupaj jih je mogoče na petih ljubljanskih gimnazijah okrog 20 do 30, so vendar zanimivi v pravem vzgojnem in socialnem vidiku. Po § 52. delajo v juniju izpit čez razred oni učenci, ki so ob prvem polletju morali zaradi bolezni zapustiti razred. To so sploh izjemni primeri. Kajti, če je učenec bil toliko bolhen, da je moral zapustiti razred, je le redko verjetno, da se je do konca šolskega leta toliko zdravstveno opomogel in se vrhu tega se privatno pripravljati, da bi mogel delati izpit.

Po § 54. delajo razredni izpiti oni učenci, ki so ob prvem polletju imeli v nad polovico predmetih slabo oceno ter so morali zapustiti razred.

Dravo zamenjal za posteljo

Nenavaden prizor na dravskem mostu

Maribor, 8. junija.

Sinoči prav za prav je šlo že proti jutru, ko so le še redki pasanti kapali čez dravski most, se je pojavil od neke na Glavnem trgu možakar, katerega je nevarno zanašalo z ene cestne strani na drugo. Bil je, kakor rečeno v Mariboru — nadelan kot kanon. Ze pri vohodu na most ga je moral stražnik zaradi preglednega razmišljanja krotiti z opominom. Ta opomin je bil poznemu pasantu v veliko srečo. Stražnik je namreč postal pozoren na vinjenega gosta ter je gledal za njim, kako bo prišel na drugi breg Drave. Ko se je možakar približal nekako do sredine mostu, se je nenkrat začel čudno obnašati. Najprej je položil lepo klobuk na tla, potem je počasi slegel suknjo, jo položil poleg klobuka, sezul čevlje in se začel slati, kakor da je doma. Stražnik, ki je te prizore opazoval s konca mostu, se je spustil v dir proti sredini in prispel prav v zadnjem trenutku. Pozni popotnik se je namreč pravkar vzpenjal čez mostno ograjo in v naslednjem hipu bi bil že zagrmel v silno globino ter štrbuknil v reko, da ga ni stražnik zagrabil ter z vsemi silami zavlekel na varno stran ograje. Možakar se je branil kot obseden in

Ta paragraf je nastal zaradi tega, da se razred že po prvi polovici leta razčisti in da taki slabi učenci ne zavirajo kot cikle normalnega napredovanja v razredu. S tega stališča je zakon upravičen. Paradokso pa zveni za učenca: pri polnih jaslih se ni mogel nasititi, kako se bo zuna v prostosti, če se sam ne zna pasti? Domačega učitelja si bo težko najel, torej bo študiral sam brez pomoči, brez načrta. In na koncu leta izpit? Tovrstno čiščenje se vrši največ v nižji gimnaziji, predvsem takoj v prvem razredu. Če takšen prvošolec še nima za seboj predpisanih let šolanja v osnovni šoli, mora v drugem polletju romati lepo tja nazaj. Škodljivo je nadalje vzgojno-moralno, da ti »pregnanci«, ki se ne vrnejo v osnovno šolo, večkrat nimajo pravega nadzorstva, ki ga v svojih mladih letih nujno rabijo. Sitnosti delajo tudi šolski administraciji, ker jih mora imeti v računu kot redne učence, čeprav jih ni v razredu.

Znano je, da je ta »metla« ob polletju v Belgradu precej ostra: profesorji pa, ki uradnih razpisov ne jemljejo tako natančno kot v dravski banovini, vse te učence zberejo v privatne tečaje ter jih pripravljajo, seveda ne gratis!

z največjo težavo ga je stražnik ukrotil ter odvedel na počitek v hotel Graf. Ko so čudnega gosta danes jutraj spravili na policijo, je začuden poslušal zgodbo o svojem nenavadnem početju. Skoro ni mogel verjeti, da je bil na najlepši poti, da se znajde v hladnih valovih Drave. Naposled je priznal, da je v pijanosti mislil na sredi mostu, da se nahaja doma v svoji sobi. Slegel se je, zložil obleko po tleh ter se mislil vzpeti v posteljo, ki jo je zamenjal z ograjo dravskega mostu. Malenkost je manjkala, pa bi se bil prebudil v večnosti...

Delo klasične filmske umetnosti. Po Shakespeareu:
Sen kresne noči
Glasba: F. Mendelssohn in W. Korngold
Dolžnost slehernega izobraženca je ogledati si ta film. Vse velike nabavne cene in drugih stroškov smo morali cenoma lenkostno povišati. Karte kupite v predprodaji!

Danes premiera! Prvi in doslej edini film, ki ga je režiral
Maks Reinhardt
Radi dolžine filma so predstave:
ob 4., 6-30 in 9. zvečer
KINO SLOGA Telefon 27-30

Celjske novice

Nastopi gojencev Glasbene Matice. Jutri, v sredo, bo ob 8 zvečer v mestnem gledališču zadnji nastop gojencev Glasbene Matice v Celju. Nastopili bodo gojenci srednje in višje stopnje. Nastop bo tudi godalni kvartet in orkester na godala. Vstopnine ni, vstop je dovoljen le z vsakokratnim sporedom.

Danes zvečer gostovanje ljubljanske drame. Danes, v torek, ob 8 zvečer gostuje ljubljanska drama v celjskem mestnem gledališču s Lichtenbergovo veselico »Mladi gospod šef«.

Umrli so: Komauer Marija, vdova po bivšem celjskem slaščičarju, stara 78 let, stanujoča v Gosposki ulici 30. — V bolnišnici sta pa umrli Mastnak Karl, star 55 let, kovač iz Bobove pri Ponikvi, in Gorečan Karl, star 54 let, posestnik iz Creskove okolice Vojnika. N. v. m. p.

Dve prometni nesreči. V nedeljo popoldne sta se peljala na kolesu iz Celja proti Vojniku Pahole Neža, 25-letna posestnikova hči iz Loč pri Vojniku, in njen brat, ki je vodil kolo. Neža je med vožnjo padla s kolesa in si zlomila desno roko. — V Gaberju pa je postala žrtev nesreče 80-letna zasebnica Crnko Rozalija, stanujoča v Tovarniški ulici. Ko je šla v nedeljo popoldne k sv. maši, sta na križišču Mariborske ceste in Aškerčeve ulice privozila proti njej dva vozova, eden pa za njo. Crnko se je hotela izogniti, pri tem pa jo je podrl voz, ki je pripeljal za njo, na tla in si je zlomila desno roko.

Če se otroci igrajo. V soboto sta se igrala 3-letni pos. sin Sodni Ludvik iz Oreheka pri Smarju in kočarjev sin Anton Disavec iz Oreheka. Pisavec je med igranjem odsek Sodnu s sekuro tri prste na levi roki.

Nesreča rudarja pri vrtnju. V soboto je 42-letnega rudarja v Dečovniku Lukeža Ivana, doma iz Liboi, zgrabila pri vrtnju zavora pri aparatu za vrtnje za suknjič in ga vrgla na tla. Pri padcu si je Lukež zlomil levo roko.

Tri žrtve nesreče. Mesiček Karl, 13-letni pos. sin iz Negonje pri Rogaschi Slatini je pred dnevi padel s čišnje in si zlomil levo nogo. — Hlapec Rozman Pavel iz Nove Cerkve, star 20 let, se je pri delu usekal v levo roko in se močno poškodoval. — Posestnika Ivana Gradišnika iz Šmarje pri Celju je v soboto ugriznil neki pes v levo roko.

Z noži in koli so ga napadli. V nedeljo so pri Sv. Krištofu nad Laškimi napadli neznan moški na neki sedmini 40-letnega dninarja Ožeka Jakoba iz Vrčice zaradi nekega dekleta ter ga obdelovali s koli in noži ter ga močno poškodovali po glavi in desni roki.

Rejci malih živali v Mariboru se organizirajo

Po nekaterih poskusih je prišlo končno tudi v Mariboru do organizacije ljubiteljev in rejcev malih živali. V Mariboru je zelo razvita reja kuncev, kanarčkov, papig in drugih sličnih živalic, s katerimi si zlasti mali ljudje kratijo čas, ki pa so obenem važen faktor v gospodarstvu, pa se je že zdavnaj čutila potreba po organizaciji vseh rejcev. V nedeljo se je vršil v posebni sobi gostilne Ljutomer na Glavnem trgu ustanovni občni zbor društva »Rejci malih živali v Mariboru«. Lep obisk je pričal, da se mariborski rejci zavedajo važnosti organiziranega nastopa. Sestanek je vodil propagator ustanovitve društva g. Konrad Uršič, iz Ljubljane pa je prispel tajnik Zveze vseh sličnih društev g. Inkret. Osnoval se je društveni odbor, kateremu predseduje Konrad Uršič, podpredsednik je Joško Gorjup, tajnik Franjo Farazina, blagajnik Ivan Mlakar, gospodar Karel Crnko, odborniki Tarkuš, Sonenvald, namestnik Markl, preglednik računov Roman Tomazič in Albin Novak, namestnik Novšak. Društvo se bo predstavilo mariborski javnosti z veliko razstavo živalic na letošnjem Mariborskem tednu. V nedeljo 14. t. m. pa bo razstavilo v prostorih gostilne Ljutomer izdelke iz rejarskih kuncev ter raznovrstne kanarčke.

Naročajte „Slov. dom“

Predstavniki britanske legije v Jugoslaviji

Ljubljana, 9. junija.

S sinočnjim orijent-ekspresom je dopotovala v našo državo skupina predstavnikov Britanske legije.

V upravi Britanske legije sede izključno samo najvplivnejši ljudje angleškega javnega življenja in se zato na vsak obisk britanskih legionarjev polaga vsa pozornost. Cilj britanske legije je ohranitev miru. Da bi to svojo nalogo čim bolj izvrševali, obiskujejo legionarji vsako leto poedine države, s katerimi so bili med svetovno vojno v sovražnostih. Tako so doslej delegati Britanske legije obiskali Nemčijo, Madžarsko, Avstrijo, letos pa gredo na obisk v Bolgarijo. Na poti v Bolgarijo pa obiščejo tudi našo državo.

Sprejem na Rakeku

Že včeraj jutraj sta prispela z brzovlakom iz Beograda vseučiliški profesor dr. Vladeta Popović kot predstavnik Združenja prijateljev Velike Britanije in Amerike ter Angleškega kluba v Beogradu ter Pavle Aleksić, član monopsolske uprave, kot predstavnik Združenja nosilcev Karadžorjeve zvezde z meči. V imenu omenjenih organizacij, ki jih predstavljata, sta Belgrajčana izrekla angleškim gostom iskreno dobrodošlico. Po kratkih obmejnih formalnostih je nato vsa družba nadaljevala pot proti Ljubljani.

Na poti do Ljubljane

V angleški skupini je 17 najuglednejših predstavnikov Britanske legije. Delegacijo vodi sedanji predsednik glavnega odbora vseh organizacij bivših bojnikov major F. W. C. Federston-Godly in bivši predsednik glavnega odbora polkovnik sir John-Brown. Ostali delegati so predstavniki posameznih bojnih organizacij ter s seboj med njimi samo znani politiki ter drugi javni delavci.

Med angleškimi in našimi delegati se je razvil takoj pri odhodu vlaka z Rakeka živahen pogovor.

Angleški delegati so se zanimali za napredek naše države po vojni, za njene splošne razmere, posebno pa o delovanju in napredku bojnih organizacij ter pacifističnih organizacij. Tako britanskim kakor našim delegatom pa je bilo zelo žal, da se vozijo skozi naše kraje, o katerih lepoti so že toliko slišali, ponoči.

Pozdrav v Ljubljani

Oficijelen sprejem angleškim gostom je bil predviden le za Beograd, kamor so prispeli Angleži danes jutraj. Kljub temu pa so angleški gostje tudi na ljubljanski postaji doživeli malo iznenadenje. Ko se je namreč ustavil vlak, jih je pozdravil zastopnik Cunard-linije g. Franc Milavec, njegova ga. soproga pa je gostom izročila krasen šopek rož. Posebno slednji pozdrav je napravil na Angleže sila dober vtis in jih spravil v najboljše razpoloženje, ki ga v restavracijskem vagonu expressa že prej ni manjkalo. Angleži se v Ljubljani niso ustavili, marveč so z orijent-ekspresom takoj nadaljevali pot v Beograd.

Program v naši državi

Angleži, ki jim je bil danes jutraj prirejen na belgrajskem kolodvoru navdušen sprejem, so se takoj po prihodu odpeljali na dvor, kjer so se vpisali v dvorno knjigo. Tekom današnjega dne pa bodo položili venec na grob neznane junaka, dalje bodo obiskali grobove pokojnega kralja Petra in kralja Aleksandra, proti večeru pa bodo sprejeti pri predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, pri vojnem ministru Mariću in županu Iliću. Jutri si bodo Angleži ogledali muzej princa Pavla, vojni muzej in ostale znamenitosti Beograda. Popoldne pa bo čajanka v angleškem poslanstvu.

Iz Beograda odpotujejo Angleži v Skopje, kjer bodo prisostvovali pokopu štirih angleških bojnikov v Hramu slave. Nato se bodo preko Niša odpeljali v Bolgarijo.

Viktor Kovač - mrtev

Maribor, 9. junija. Maribor je izgubil originala, za katerega ne bo našel nadomestka. V povojnih letih smo vsi poznali Viktorja Kovača, ki je bil vedno na cesti ter je — viden, kakor čebela — zalagal mariborska uredništva z novicami s trga, z poročili iz bolnišnice ter z dogodki na rešilni postaji. Viktor Kovač je bil skozi in skozi originalen človek. Slovel je kot poliglota; saj je perfektno obvladal v govoru in pisavi osem jezikov, med njimi angleščino, francosčino, španščino, italijanščino, madžarščino, nemščino itd. Izumil je svojevrstno stenografijo, za katero je dobil laskavo priznanje mednarodne stenografske zveze v Parizu.

Rojen je bil l. 1864 v Ložu. V mladosti je videl boljše čase. Študiral je v inozemstvu, mnogo potoval ter bil nazadnje ravnatelj živorebrnega rudnika v Baru. Radi vojne je rudnik propadel, Viktor Kovač pa je izgubil eksistenco. Od tedaj se je preživljal, kakor je vedel in znal. Bil je silno dobrodušen in neverjetno skromen; kljub svoji revščini, v kateri je zadnji čas živel, pa še vedno ni izgubil svojega pikrega humora. Rad je pripovedoval stare zgodbe, med katere je vedno vpletel kako zabavnost. Če o kom, moremo reči o Viktorju Kovaču, da ni imel nobenega sovražnika, pač pa v vsakem človeku, ki ga je poznal, odkrival prijatelja, kakor je bil odkrit on sam.

Se včeraj je zdrav in vedre volje korčal po mariborskih ulicah, popoldne pa je bil še v našem uredništvu. Zvečer ob 9. je prišel v Kapitanovičovo gostilno v Vetrinski ulici, kjer se je navadno zadrževal. Naročil je golaž, od katerega je zavžil samo polovico. Sredi jedi mu je namreč postalo slabo, iz rok so mu padle vilice, sam pa je zdrknul na tla. Takoj so poklicali reševalce, ti pa so poklicali zdravnik, dr. Zorjana, ki je ugotovil, da je Viktorja zadela smrtna kap. Še ponoči so ga prepeljali v mrtvašnico na Pobrežje. Pogreb bo jutri ob 4 popoldne.

Sirom mesta tako znanega Viktorja Kovača bo ohranil Maribor v lepem spominu. Žalostnim sorodnikom naše sožalje!

Vendar vsaj neka rešitev

Trbovlje, 7. junija.

Za uspeh, da je do neke mere rešeno vprašanje nabav premoaga iz naših rudnikov, se imajo delavci res zahvaliti našima slovenskima ministroma. To povišanje bo pri največjem rudniku TPD doneslo mesečno le en delavnikov mesečno. Vse neštete deputacije in vloge, kar jih je od meseca februarja tega leta romalo v Beograd, in vsi stroški, ki so bili radi teh intervencij, dvomimo, če niso večji nego bo izkupiček zaslužka delavcev in podjetja pri sedanjem povišanju.

Iz vse borbe pa se vidi, kako težko je bilo se to izposlovati. Slovenski rudar, s tem povišanjem ni zadovoljen, ker razdelitev na splošno ni pravilna, naši rudniki niso dobili onega, kar jim na splošno porabo pripada. To povišanje tudi ni nikakoli zadostna podlaga za življenje teh številnih rudarskih družin. En delavnik več v mesecu ni rešitev, ki je trajala cele mesece. Rudar zahteva več.

Mednarodna kat. propaganda

Ta velevažna ustanova se ima v Ljubljani formalno ustanoviti danes zvečer ob 8 v Akademskem domu, ako bo udeležba pri toževnem predavanju povolna. Vsekakor nekaj posebnega za razmeroma majhno Ljubljano. A če je Ljubljana v primeri z drugimi mesti majhna, je vse na tem, če ima dovolj velikopoteznih in velikodušnih mož za tako veliko, na ves katoliški svet se raztezajoče podjetje. Povabljeni vsi velikopotezni in velikodušni!

„Vodja“ Jevtić med narodom

Beograd, 9. junija. m. Iz Mostarja poročajo, da je tja prispel bivši predsednik vlade Boško Jevtić. Iz Mostarja je odpotoval v Stolac, kjer je napovedal politično konferenco. Pred vhomom je mesto je Jevtić in njegovo spremstvo pričakala velika množica ljudi ter pozdravila z življenjem in klicanjem »Dol z Jevtićem!«, »Živijo Spahović!« Jevtiću se je kljub temu posrečilo, da se je preel skozi množico v mesto ter je za tem imel v dvorani Srbskega doma kratko konferenco. Zunaj pred poslopjem so se večkrat ponavljale demonstracije in je množica nepravilno vzklikala »Dol s Polovci in sovražniki naroda!«. V takem vzdušju je moral seveda Jevtić konferenco takoj zaključiti. Imel pa je priliko, da se s svojimi najbližjimi delavci sam prepriča o svoji veliki priljubljenosti med narodom.

Stavbinska stavka v vsej banovini

Ljubljana, 9. junija.

Poročali smo že o velikem delavskem gibanju, ki je bilo zadnje soboto. Na imenovanem zborovanju je bila sprejeta formulacija dogovora med stavkojučimi delavci in delodajalci. Ta dogovor je bil nekaj rezultat predhodnih razgovorov in pogajanj. Ker so pogoje, ki za delavstvo niso ravno kaj posebnega, delavci sprejeli, je bilo upati, da bo s tem vsaj za nekaj časa razmerje med delavstvom in delodajalci urejeno in da bo stavka prenehala. Ta dogovor bi moral včeraj do desete ure podpisati delodajalci.

Res je večina gradbenih podjetij bila pripravljena podpisati dogovor, na katerega so ta podjetja že pristala. Le majhen del delodajalskih tvrdk pa je podpis odklonilo, potegnilo pa je za seboj še ostale tvrdke. Na ta način je bil sporazum znova razbit.

Včeraj so se okrog Delavske zbornice ves dan zbirali delavci ter se razgovarjali med seboj in s svojimi zaupniki, kaj naj store. Končno so delavci sklenili, kakor je bilo že vnaprej predvideno, da se stavka nadaljuje. Ljubljanski delavci pa so tekmo včerajšnjega dne razširili stavkovni pokret tudi na izvenljubljanske kraje. Izdali so parolo, naj stopijo v stavko delavci v vsej banovini. V smislu tega sklepa bi morali torej danes stavkati stavbinski delavci v vsej banovini.

Nož ženi v glavo

Ljubljana, 9. junija.

Z reševalnim avtomobilom so danes pripeljali v ljubljansko bolnišnico 22-letno Jerin Zoro, ki je pristojna na Homec pri Kamniku. S svojim možem Viljemom se ni nič kaj dobro razumela zaradi tega, ker je zamenjala ne samo svojo službo, ampak tudi njo. Nič ni čudno, da se ga je naveličala in se ločila od njega. Tako je živela ločeno že kakšen mesec dni. Zamenjaranju, ki ga je gojil moč napram njej, se je sedaj pridružila še jeza in zaničevanje. Odlodil se je, da neopravi konec temu nevzdržnemu razpoloženju. Naenkrat se je pojavil pred njo in jo brez besede začel obdelovati z nožem. En bodilni je dal v vrat, druga pa v glavo, kjer je tudi pustil nož zasajen. Nesrečna mlada žena je zaradi teh ran izgubila mnogo krvi in je močno oslabila. Njeno stanje je zelo nevarno. Viljem pa se bo za to svoje živinsko dejanje že moral pokoriti nekaj časa, dokler ne bo prišel k pameti.

„Tivar“ zopet dela

Varždin, 9. junija.

V tekstilnih tovarnah družbe Tivar je 40 dni trajal štrajk delavcev, ki so si hoteli priboriti pravičnejše in boljše mezdve. Ves ta čas je delo v tovarni počivalo in je skoro kazalo, da bo podjetje z nekakšnim posredovanjem pridobilo nekatere štrajkolomce in tako obsodilo borbo delavstva na neuspeh. Vendar se je s pomočjo kmelov, ki so štrajkujočim delavcem zastoj dovajali živež, posrečilo zdržati v borbi in je tako bilo podjetje končno le prisiljeno, da začne z delavstvom pogajanja na bolj odkritosrčni osnovi. Slednjič se je res sklenila kolektivna pogodba, v kateri so bile delavske zahteve skoro v celoti sprejete. Sklenitev pogodbe je delavstvo v celoti pozdravilo in je včeraj odšlo na delo med prepevanjem pesmi. Vse mesto je potuljenju siren zaznalo, da se je delo v tovarni zopet pričelo, kar so seveda trgovci in drugi obrtniki pozdravili.

Pozor pred divjimi jagodami

Ptuj, 8. junija.

V bolnišnico so prepeljali 5 letnega M. T., sina posestnika v Majšperku, z znaki zastrupljenja. Fantek je v gozdu nabiral jagode podobne črnici, in jih pri tem pridno jedel. Nenadoma pa so se pokazali znaki zastrupljenja. V bolnišnici so se zdravniki trudili na vse načine, da ohranijo otroku življenje. Zastrupljenje pa se je med tem že tako razvilo, da je bila vsaka pomoč zaman. Otroka so stariši v zadnjih dneh prepeljali zopet na svoj dom v Majšperk. — To naj bo svarilo vsem onim, ki nabirajo v tem času jagode v gozdu.

„Zlatega Frančka“ smo dobili

Maribor, 8. junija.

Elegantni in mogočni »Lojze«, ki vozi že nekaj časa na progi Maribor—Celje v veliko zadovoljstvo popotnikov na tej avtobusni liniji, je dobil včeraj novega brata, ki je na las podoben. Tvrdka Pergler je izdelala karoserijo na drugem avtobusu znamko »MAN«. Z Diesel motorjem in včeraj se je podal na svojo krstno vožnjo. Vkrkali so se nanj mestni podžupan Franjo Zebot, člani občinskega sveta in tehnični uradniki mestnih podjetij in avtobus je krenil na pot. Podal se je v Ljubljano in se ustavil na velesajmu. Mariborčani smo hoteli pokazati Ljubljancem, da imamo nekaj takega, česar oni še videli niso in zdi se, da se nam je namera posrečila v polnem obsegu. Kolos je vzbujal na velesajmu in potem pred hotelom Union upravičeno pozornost. Občudovali so njegove ogromne dimenzije, skladno in elegantno linijo, prelepo notranjost veliko udobnost, ki jo nudi z vso svojo opremo. Iz Ljubljane je napravil avtobus še skok na Bled. Bil je to res »skok«, saj ni za vso progo rabil več, kakor luksuzni osebni avtomobil, ker je vozil s povprečno hitrostjo 60 do 75 km na uro. Iz Bleda, kjer so ga občudovali kot v Ljubljani, se je obrnil nazaj proti Mariboru. Med poljo je bila postaja še v Celju, kjer se je obhajal vesel krst. Na čast mariborskemu podžupanu gosp. Franju Zebotu je dobil avtobus ime »zlati Franček«. Mariborčani smo prvi, ki smo začeli krčevati tudi svoje lepe avtobuse. Sedaj imamo poleg »rdečega Frančja« in »Lojzeta« še »zlatega Frančka«. Danes jutraj je novi avtobus že nastopil redno vožnjo na celjski progi, na kateri bo v bodoče redno obratoval.

Trbovlje

Trbovlje, 7. junija.

Zadnja pot Frane Murna. Kakor je že nedeljski »Slovenec« poročal, je bil pokojni nad 25 let cerkveni ključar, ki je z vso vno skrbel za bogocastje cerkve sv. Martina v Trbovljah. Vse spoštovanje do njega je pokazal pogreb ob številni udeležbi njegovih prijateljev in znancev, ki so ga prišli spremit ob poslednji poti. Številni venci in cvetje je znak hvaležnosti za njegova dobra dela vsem, ki so se k njemu za pomoč zatekali. Nad 10 vencev je krasilo njegovo rakev, ki je za njo stopal sprevod mož in žena do farnega pokopališča.

Kralj. banska uprava za bolne rudarske otroke. Na prošnjo društva za varstvo otrok in mladinsko skrb je banska uprava določila na letovanje v dom Kraljice Marije na Pohorju 30 otrok, ki bodo odšli 12. t. m. Društvo je določilo najpotrebnejše dvojne sirote, ki ne pridejo v poštev za zdravljenje od strani bratovske skladnice. Vse te je pregledal zdravnik dr. Jenšterle. Teh dvojnih sirot, ki so potrebni zdravljenja, pa je ostalo še najmanj toliko število. Določitev je bila težavna, ker so vsi potrebni. Društvo je pa tudi hvaležno sedanji banski upravi, ki se je prva spominila z lajšanjem in dala pomoč našim bolnim otrokom, ki so prerano izgubili svoje starše in ki jih hranijo večinoma tuji ljudje, v kolikor jih občina ne podpira.

Sedaj ne morejo plačati. Po nalogu banske uprave izterjujejo tukajšnji finančni organi zastarelo plačilo kuluka iz leta 1931. Ob najnižjem zaslužku in zadovoljstvu za življenje, rudarji v sedanjem času tega bremena ne zmorejo. Tudi vsaka rubež je nemogoča, ker so itak rudarji odvisno že vse prodali in si za izkupiček nabavili živila za družino in sebe. Rudarji se obračajo s prošnjo na kralj. bansko upravo, da jim plačilo kuluka spregleda, ali vsaj preloži na boljše čase. Povprečno imajo družinski očetje plačati 180 Din, v resnici pa še toliko mesečno v denarju ne dobe. Takih prizadetih je večje število, ki smo pri pregledu ugotovili, da take vso te ni dobil na roko marsikateri že tri mesece, ker se mu vse, kar zasluži, zaračuna v prodajalni za živila. Prepričani smo, da bo banska uprava to uvidela in ustavila rubežen teh sedaj nemogočih plačil rudarjev.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 9. junija. Prim. in Fel.
Jutri, sredo, 10. junija: Margareta.

*

Lekarna. Nočno službo imajo: Mr. Sušnik, Marjtn trg 5, mr. Kural, Gospodarska cesta 10 in mr. Bohinec, Rimska cesta 81.

*

Kaj bo danes

Kino »Sloga«. Premiera Shakespearovega filma »Sen kresne noči«.

Šola Gospodarske zveze: Ob 8. predavanje delniškega odseka Prosvetnega društva Ljubljana.

Filharmonični dvorana: Ob četrti na 7. produkcija šole Glasbene Matice.

Starše opozarjamo, da je drevo ob četrti na 7. v Filharmonični dvorani produkcija šole Glasbene Matice. Nastopijo gojenci iz klavirskega oddelka: gđc. Vogelnikove, Zarnikove, Sivica, Šesekove, Sonca, Dolejške, Šmalčeve in Pavčiča. Iz violinskega oddelka gđ. Pfeiferja, Rupla in Jeraja, ter iz oddelka za čelo g. Berana. Nastopijo tudi violinski ansambl prof. Karla Jeraja. Začetek je točen, starše opozarjamo in prosimo, da pripeljejo mladino k produkciji.

Berlinska reportaža je naslov filmskemu predavanju, kiga bo imel nocoj ob 8 dr. Mario Förster v Delavski zbornici. Predavanje bo pokazalo v filmu Berlin, njegovo stavbarstvo in njegovo pestro življenje. Vstopnina k predavanju znaša 3 Din in se bo pobirala v korist slepcev.

*

V Rim in Neapelj, zanimivo, poučno potovanje po Italiji z avtom od 27. jul. do 7. avg.; ogled vseh večjih znamenitih krajev: Benetke, Padova, Firenca, Rim, Neapelj, Pompeji, Loreto itd. Podrobni spored pošljemo vsakomur zahtev. Dopise nasloviti: »Po božjem svetlu«, Ljubljana, Šentpetrška vojašnica.

Izlet v Postojnsko jamo z avtom v nedeljo 21. junija. Prijave sprejemamo do 15. junija, pošljamo pošljemo zastoj. Pisarna »Po božjem svetlu«, Ljubljana, Šentpetrška vojašnica.

Celodnevni avtoizlet »neznano kam« je posebnost pisarne »Po božjem svetlu« v Ljubljani, Šentpetrška vojašnica. Izlet bo v nedeljo 21. junija in bo nudil obilo veselja, zanimivosti in pouka. Podrobna pojasnila dobi vsak zastoj. Prijavitelj se je treba do 15. junija.

Ugodna prilika. Z modernim avtobusom iz Ljubljane v nedeljo 14. t. m. ob 5.30 do Novega mesta. Povratek istega dne v Ljubljano ob 22. uri. Vožnja tja in nazaj 20 Din. Prijave sprejema Putnik.

*

Koncert na ograh imenujemo lahko produkcijo gojencev drž. konservatorija, ki bo jutri, v sredo, 10. t. m. ob četrti na 7. zvečer v Hubadovi dvorani. Brat Salvator Majhenič bo zaigral Duganov uvod in Fugo ter Giuliovo Scherzo. Bohinc Stanko Martinjevič Preludij in Fugo in Kodalijski uvod k Pange-lingua. Hrašovec Silva bo zaigral Regerjev Moment musical, Kalčić Josip Brucknerjev Preludij in Fugo ter Bossijev Lirčni intermezzo. Bachov Fugo in Tokato v d-molu zaigra g. Kuncelj, v e-duru Mantuanjeva in poleg tega še Bossijev Temo z varijacijami. K sklepu zaigra prof. Janko Ravnik, ki obiskuje orgle na konservatoriju, Regerjev Benediktus in svojega učitelja Tomca skladbo Preludij in Fugo v e-molu. Na orgelsko produkcijo opozarjamo. Vstop pot nakupu sporeda, ki stane 3 Din in se dobi v knjižarni Glasbene Matice.

Operne produkcije našega drž. konservatorija ob sklepu šolskega leta so vselej izredno privlačne. Zato že danes opozarjamo p. n. občinstvo, da se vršila letošnji produkciji v opernem gledališču, in sicer prva v petek, 12. in v ponedeljek, 15. t. m. Predprodaja je pri dnevnih blegajni v operi, cene od 15 din navzdol. Režijo ima v rokah režiser Debevec, muzikalno vodstvo pa dr. Svara in Bogi Leskovic.

Pevski zbor Glasbene Matice ima prihodnjo vajo vsega zbora izjemoma šele v sredo ob 20. Drž. dvorazredna trgovska šola v Ljubljani. Vpisovanje za šolsko leto 1936-37 bo dne 1., 2. in 3. sept. 1936. V prvi razred se sprejemajo fisti, ki so dovršili štiri razrede gimnazije z nižjim tečajnim izpitom ali meščansko šolo z završnim izpitom. K vpisovanju je treba prinesli prošnjo za sprejem, kolkovano s 5 din, rojstni list, izpričevalo in davčno potrdilo. Dne 5. sept. bo razglašeno, kdo je sprejet. Nato bodo sprejeti plačali vpisnino, šolnino in odkupnino za skripti.

Lastniki konj, avtomobilov itd., ki se doslej še niso odzvali povabilu vojaškega urada k priobčitvi voj. razporeda, naj se še tekom tega tedna zglase, sicer jih bo voj. oblast najstrožje kaznovala.

Izlet v »Dolino gradov« od Novega mesta do Kostanjevice, dne 14. t. m. Avtobus, moderen, odprt, odpelje iz Ljubljane ob 5.30 izpred kavarne Emone ter se vrne isti dan ob 22. uri. Izletna pot pelje preko Stične, Trebnjega na Dol., Novega mesta, znamenitih gradov Otočec, Klevčev, Struga, Tolsti grad, Vrhnovo, šmarješke toplice, dolenskih Benetk, Kostanjevice, kartuzije Pleterje, ob Krki, pod Gorjanci. Kraina in divna okolica mora marsikoga navdušiti, da se tega izleta udeleži, ki ga priredi Zdrženje žel. uradnikov v Ljubljani. Stroški avtobusne vožnje iz Ljubljane do Kostanjevice in nazaj, vklj. prvotnega kosila, znašajo 90 Din. Prijave sprejemajo Putnik, Ljubljana, Maribor in Zagreb ter v pisarni Zdrženja žel. uradnikov vsak dan med 18. in 19. uro. — Prijavite se takoj ter ne zamudite edinstvene prilike.

Rekruti-dijaki ljubljanskega vojnega okrožja, ki bi bili radi letos pozvani v kader, se lahko do 15. t. m. brez pismene prošnje javijo za nastop v sobi št. 16 pri poveljstvu ljubljanskega vojnega okrožja v Maistrovi ulici. — Po tem roku pa se bodo upoštevale le pravišne kolkovane prošnje.

Vojaški obvezniki, ki so prejeli poziv k priobčitvi voj. razporeda za nedeljo, 7. t. m., pa k priobčitvi niso prišli, se pozivajo, da se zglase najkasneje do 14. t. m. v vojaškem uradu, sicer bodo izročeni vojni oblasti v kaznovanje.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Torek, 9. junija: Zaprti. (Gostovanje v Celju. Mlad. gospod šef.)

Sreda, 10. junija: Mladi gospod šef. Red Sreda.

Cetrtek, 11. junija: Prva legija. Izven. Globoko znane cene od 14 Din navzdol.

Petek, 12. junija: Mladi gospod šef. Red Cetrtek.

Opera.

Začetek ob 20. uri.

Torek, 9. junija: Lucia di Lammermoor. Red B.

Sreda, 10. junija: Vesela vdova. Red cetrtek.

Cetrtek, 11. junija: Seviljski brivec. Izven. Cene od 30 Din navzdol.

Ob zaključku velesejma

Napram velesejnim preteklim let, prepletenih z gospodarskimi stiskami najtežjih oblik, je pokazal letošnji ljubljanski velesejem že prve znake gospodarskega ozdravljenja. To trditev podpira dejstvo, da razstavljeni prostor navzlic svojim 40.000 m² ni mogel sprejeti vseh vseh tveč, ki so želele razstaviti.

Vseh razstavljalcev je bilo 7001, od teh 204 inozemskih.

Po domačih razstavljalcih so bile zastopane dravska, savska, dunavska, vardarska, primorska, vrbaska, drinska banovina in Belgrad. Ta udeležba nam vidno dokazuje, kako tesno se je naš gospodarski svet zgnil okrog ljubljanskega velesejma. Od inozemskih razstavljalcev je treba predvsem omeniti Grčijo z njeno kolektivno razstavo z udeležbo 51 tveč, ki so razstavile najzanimivejše izvozne proizvode. Zastopane so bile dalje: Avstrija, Nemčija, Amerika, CSR, Anglija, Francija, Italija, Madjarska, Bolgarija, Švedska, Nizozemska in Švica.

Velesejem je obiskalo nad 90.000 oseb in po dobljenih informacijah je bilo kupcev in resnih interesentov 18%.

Razstavljeno blago je bilo razdeljeno v naslednje glavne skupine: strojna in kovinska industrija, fina mehanika, fotografija, radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjavnja. Avtomobili, motorna kolesa, bicikli, vozovi, športne potrebščine. Poljedelski stroji in orodje. Lesna industrija: pohištvo, plečarstvo, ščetarstvo, igrače. Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, vezivo, čipkarstvo, cerkvene potrebščine. Usnje in konfekcija. Papir, pisarniške potrebščine. Kemična in živilska industrija. Stavbna industrija, glasilna. Steklo, porcelan, keramika, bižuterija. Razno.

Razdeljeno po posameznih banovinah so se sklepale kupčije takole:

Avtomobili, motorji, bicikli, vozovi: dravska in primorska banovina. — Fina mehanika: dravska, savska, primorska in vardarska banovina. — Fotografiska industrija: dravska in primorska ba-

novina. — Kovinska industrija: dravska, savska, primorska, vardarska in dunavska banovina. — Glasbila: dravska, savska, primorska banovina. — Papir, pisarniške potrebščine: dravska, savska, primorska, moravska banovina, Belgrad. — Poljedelski stroji in orodje: dravska, primorska, savska, drinska banovina, Belgrad. — Poljedelski stroji in potrebščine: dravska, primorska, savska banovina. — Plečarstvo: dravska, savska, primorska, dunavska banovina, Belgrad. — Sport: vse banovine. — Stavbna industrija: dravska, savska, primorska banovina, Belgrad. — Male živali: dravska, savska, primorska, vardarska, dunavska banovina, Belgrad. — Tekstilna industrija: vse banovine. — Usnje in konfekcija: vse banovine. — Kemična in živilska industrija: vse banovine.

Inozemskih obiskovalcev velesejma je bilo v posebno velikem številu iz Avstrije, Italije, Madjarske in Grčije, dalje iz Švice, CSR, Nemčije.

Industrijskemu, obrtnemu in trgovskemu delu velesejma so bile priključene še specialne razstave.

Gostinska razstava, kot prva te vrste, prirejena po Zvezi združenih gostilničarskih obrti v Ljubljani. Bila je ta razstava nazoren kažipot za razvoj našega tujkega prometa, katerega si brez moderno in udobno urejenega gostinstva ne moremo zamisljati.

Zveza gospodinj v Ljubljani je priredila letos že svojo VI. razstavo pod geslom »Sodobna gospodinja«. Te razstavi je bila priključena velika modna revija tudi že kot tretja v okvirju ljubljanskih velesejmov. Pokazala je ta razstava smerne, kako naj se giba naše žensvo in obrti in gospodinjstvu.

Društvo »Zivalca« v Ljubljani, katero združuje ljubitelje in rejce malih živali, je priredilo razstavo najlepših primerkov posameznih malih ple-menskih domačih živali.

Jesenski velesejem bomo imeli od 29. avg. do 9. septembra 1936. Glavno obeležje mu bo dajala I. vsedržavna lesna razstava.

Nov svetovni mojster v tenisu

Jugoslavija porazila svetovne mojstre Francoze

Pariz, 9. junija. Včerajšnje mednarodne tekme v tenisu za največjo športno nagrado sveta — za Davisov pokal — so prinesle veliko presenečenje, katerega ni nihče pričakoval. Kakor je znano, so na področju tenisa, zlasti pri teh največjih mednarodnih tekmah docela gospodovali Francozi, Angleži in Amerikanci. Udeleževali so se jih sicer vse države sveta, toda važni in odločilni boji so se vršili le med navedenimi.

Jugoslavija v teniškem svetu do zdaj ni pomenila nič. Zadnji dve leti pa so naši igralci — po večni Zagrebčani — začeli hoditi na inozemske tekme ter začeli na teh tekmah tudi zmago vati. Nenadno so se začela pojavljati med zmagovalci tega modnega športa doslej neznan imena, kakor: Punčec, Palada, Kukuljevič, Mihič.

Pri letošnjih tekmah za Davisov pokal ni nihče slutil, da bo Jugoslavija izšla iz začetnih bojev kot zmagovalka. Toda naši tekmovalci so porazili navdve prepričevalno Čeha, bivše evropske učitelje v tenisu. V četrti finalni, to je predzadnji tekmi pa je Jugoslavija v Parizu zadelala na Francijo, ki ima v teniškem športu neštet zmag in svetovnih prvenstev. Nihče si ni obetal od naših neznanih igralcev ne posebnega odpora, ne lepe igre, kaj šele zmage. Včerajšnji dan pa je prinesel Evropi in vsemu svetu naj-

večje presenečenje v letošnjih tekmah za Davisovo nagrado. Ko so Jugoslavlani izenačili na 2:2, je zavladala velika nervoznost, saj se je iz poteka gre videlo, da majo Francozi in vsi tekmovalci opraviiti z novim teniškim mojstrom.

Tekma med Palado in Destremeaum se je končala s porazom francoskega igralca in z novo jugoslovansko zmago, ki jo je to pot odnesel Palada. Jugoslovanski igralec je takoj v začetku vzletel vodstvo in ga ohranil ves prvi set, dobivši ga s 6:1. V drugem setu se je Destremeaum, ki je predvčerajšnjim porazil Punčeca, močno opopravil in je dobil set s 6:1. V tretjem setu sta igrala s spremenljivo srečo. Končno je Palada zopet napadel in dobil set z 8:6. V četrtim in zadnjem setu je Palada igral sijajno, toda nasprotnik se ni udal in ga je mestoma pretekel in izenačil. Palada pa se ni udal, marveč je s sijajno igro končno vendarle premagal nasprotnika s 6:4. Na ta način je Palada izenačil točke tekme med Francijo in Jugoslavijo za Davisov pokal na 2:2.

Odločilna tekma je bila med Jugoslovanom Punčecem in Francozom Boussoum. Punčec je premagal Boussusa s 3:6, 7:5, 4:6, 7:5 in 7:5.

S tem je Jugoslavija premagala Francijo s 3:2 in pride v polufinale z Avstrijo.

Olimpijski film - verna reportaža borb in navdušenja

Belgrad, 8. junija.

Sinoči se je vršila v elitni dvorani nemškega prometnega urada olimpijska svečanost, na kateri se je prvič predvajal zvočni film zimske olimpijske igre v Ga-Pa. Belgrajski športni krogi so pokazali za to prireditev izredno zanimanje in so skupno s tukajšnjo nemško kolonijo do zadnjega zasedli dvorano. Omeniti je treba, da so Belgrajski prvi, ki so videli olimpijski film, kakaj olicijalna premiera bo šele v Berlinu 3. julija, ko se bodo vršile letne olimpijske igre.

Kot prvi je pozdravil prisotne predsednik nemškega urada, za njim predstavnik belgrajškega olimpijskega odbora, nato pa je predaval ing. Kosta Petrovič o dogodkih v Ga-Pa. Po enournem predavanju je sledilo predvajanje filma.

Olimpijski film prične z zvonjenjem ogromnega olimpijskega zvona, za tem pa se razvijajo zelo

uspehi prizori kraještva belega športa. Prikaz zimske olimpijade je verna reportaža silnega navdušenja in močnih olimpijskih borb. Škoda pa je, da je film preočito propaganden, bežen, da ga zapusti oni, ki bi hotel olimpijado v vseh podrobnostih doživeti, skoraj nezadovoljen. Senzacija sledi senzaciji, kratka preveč dogodkov, ki so premalo izpljani.

V pol ure trajajočem filmu so podane prav vse točke zimske igre v Ga-Pa. Od slovenskih tekmovalcev smo mogli zapaziti samo postavnega Senčarja, ki drži našo zastavo ob priliki svečane otvoritve. Smuški teki so podani zelo nepregledno, kar gotovo ne more biti v ponos nemški filmski režiji. Prizori slaloma in smuka so deloma izborni, občudujete mojstre hitrosti, obenem pa umetniške posnetke, ki so mestoma zaradi idealnega snega in vremena edinstveni.

Najnapetější so prizori sankanja, ki kažejo divjo in težko vožnjo po strmih zavojih bob-proge. Videti je tudi vrsto nesreč, o katerih je poročalo časopise. Naravnost užitek je bilo gledati drsalce, ki so po ritmični glasbe plesali kompozicije, kakršne vidite samo na olimpijadah. Med uspele prizore moramo prišteti smuške skoke. Med drugim je pokazal film tudi močnega skok Birgerja Ruuda, ki je krmaril po zraku v družbi planinskih orlov. Film nam je pokazal tudi zaključno svečanost, ki se je vršila v svitu žarometov.

Filmska reportaža velikih športnih dogodkov je prisotne močno navdušila, to pa ne po zaslugi operatorja ali režiserja, temveč nad vse simpatičnih »igralcev«.

Pripominjamo pa, da to še ni oficijalen film, ki bi prikazoval zimske olimpijske igre, ampak je to samo en del filmskih prizorov, ki so ga Nemci poslali v Jugoslavijo. Filmski operatorji so posneli v Ga-Pa 40.000 m filma in iz vsega tega bodo sestavili film, ki ga bodo predvajali prvič konec julija ob elavnostnih dneh, ko bodo otvorjene polne olimpijske igre. Film bo nosil naslov »Mladina sveta«.

Tatinska tolpa pod ključem

Ptuj, 8. junija.

Poročali smo že, da je orožništvo v Podlehniku izsledilo tolpo vlomilcev, ki so povzročali raznim posestnikom veliko škodo. Razen aretiranih treh oseb in sicer bratov Franca in Petra Brglez ter Franca Hliš, so orožniki aretirali še brata Jožefa in Viktorja Bigez iz Jabloveca pri Podlehniku, ki sta istotako osumljena vlomov in tatvin v družbi gori imenovanih treh. Tudi ta dva so izročili okrajnemu sodišču v Ptuj. — Pri aretaciji poslednjih dveh se je hudo ponesrečil orožniški kaplar Karl Kocmut. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo in so ga morali prepeljati v ptujsko bolnišnico.

Maribor

Igralci Slomškove družine imajo skupne vaje v sledečem redu: drevi ob 20 zbori in solisti na prostem, v četrti ob pol treh zbori, godba in solisti na prostem, v soboto ob tri četrti na 20 solisti na prostem, v nedeljo ob pol 15 vsi zbori, solisti, godba in konjeniki. Točna naj bo udeležba.

Ludska univerza v Studencih priredi jutri popoldne ogled tovarne »Zlatorog«. Zbor ob 14 na Glavnem trgu.

Izredni občni zbor SK Železničarja se vrši v soboto, 20. t. m. zvečer v klubskih prostorih na igrišču. Na dnevnem redu so volitve predsednika.

V Ljudski univerzi predava drevi delegat Masarykove akademije dela v Pragi dr. Zmavc. Govoril bo o pereh vprašanih narodne in svetovne krize.

Clane mornarske sekcije JS vabi vodstvo k slavnostim Jadranske straže v nedeljo v Ptuj. — Vožnja z avtobusom 15 din. Zbor na Glavnem trgu ob 13. Prijave se sprejemajo v trafikki Robič v Dvorakovi ulici, v carin. posred. Pivec na Aleksandrovi 48 in v gostilni Videl na Rožovškem trgu.

Rezervni častniki, ki stanujejo v Mariboru in še niso dvignili pri vojnem okrožju novih legiti-macij, se opozarjajo, da jih dvignejo najkasneje do petka 12. t. m. med uradnimi urami ter se v to svrhu javijo neposredno komandantu vojnega okrožja.

Preložen trg. Zaradi procesije na Telovo se premeste mesarske stojnice na Vojaški trg, vse ostale stojnice pa na novi del Glavnega trga.

Dober zaslužek se nudi kolporterjem »Slovenskega doma«. Priglasje sprejema uprava »Slovenca« na Koroški cesti 1.

Fantovska bitka v okolici Ptuja

Ptuj, 8. junija.

Prijazna vas Brstje v neposredni bližini Ptuja je bila v nedeljo torišče fantovskega pretepa, ki ima za posledico več težje in lažje ranjenih. Proti večeru navedenega dne so se zbrali v nekem vilotoču fantje iz Spuhlja in Podvincev. Sta to dve skupini, ki se že dalj časa sovražita. Ko so bili fantje že nekoliko vinjeni, je prišlo do prerekanja in končno do hudega pretepa. Pretep je bil tako hud, da je bilo več ranjenih, med temi sta obležala 27 letni Martin Kecek, sin posestnika iz Podvincev, in 31 letni Alojz Arnuš, železničar iz Rogoznice. Lažje ranjeni pa so zbežali na svoje domove. Reševalci iz Ptuja so omenjena dva poškodovanca spravili v ptujsko bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima Kecek komplicirani prelom leve roke, kar mu je povzročil nekdo z ročico. Arnuš ima tri vbodljaje z nožem v hrbet, v levo ključnico in v vrat. Poškodbe tega so smrtonosne, varne radi velike izgube krvi in je manjkalo le pol centimetra, da mu ni nož prezel aorte. Orožniki iz Ptuja so uvedli strogo preiskavo, ki bo končno dognala vzrok bitke in povzročitelja odnosno prave krivice.

Šoštani

»V času obiskanja«. Ko so pred nekaj tedni prišli farni igralci s pripravami za uprizoritev Gregorinove drame »V času obiskanja«, jih je bilo mnogo, ki so v skrbnih podvomili: pretežno, neizvedljivo. Kdor Gregorinovo dramo pozna, ve, da zahteva več kot druge pasijonske igre. Že sam tekst, razdrobljen na kratke stavke in dialoge terja od igralca resen študij. Prvi predstavi v soboto in nedeljo pa sta dokazali, da so igralci premagali težkoče. Pred župniščem je zrasel velik, 12 m globok in 20 m širok oder, zgrajen točno po Gregorinovi predpisi in načrtih. Kulise so mojstrsko delo ljubljanskega gledališkega slikarja Magolija. Slikovita je zlasti zadnja večerja in žitno polje. Tudi igralci so se v polni meri zavedali, da ne igrajo navadne oderske igre, ampak da predstavljajo veličino Kristusovega življenja in trpljenja. Nastopilo je nad 170 oseb! Na prostornem oderu so se popolnoma razgibali in izvedli dejanja zelo dovršeno. 2000 glavo občinstvo je resno sledilo dogajanju na odru kot da gleda življenje za Kristusovega časa. — Tretja predstava bo na praznik sv. Rešnjega Telesa zvečer.

Nad 300 rudarjev toži velenjski rudnik, ker jim ni izplačeval poviškov ob času bolezni kakor to določa obrtni zakon. Rudarji zahtevajo te dajatve za tri leta nazaj. Ko bo pravda končana, bomo poročali podrobneje.

Gradnja ceste Šostanj—St. Vid—Črna prekinjena? Od verdostojne strani smo doznali, da je tehnično vodstvo pri gradnji banovinske ceste Šostanj—St. Vid—Črna s 15. junijem odpovedalo delavstvu delo. Brez kruha bo spet okrog 100 ljudi.

Kamnik

Dober plen. Orožniški podnarednik Napotnik Mihael je danes pripeljal v Kamnik varnega tatu Kogler Maksa, roj. 1918. leta na Pristavi obč. Črna pri Prevaljah. 11. maja t. l. je pobegnil iz poboljševalnice. Med potjo je v Rečici ob Savinji nekemu iz stanovanja ukradel 640 Din in neznan kam izginil. Klatil se je v okolici Gornjega grada, kjer ga je izsledil imenovani orožnik.

Prizor iz filma »Sen kresne noči«, ki ga je po Shakespearijev komediji insceniral glasoviti režiser Maks Reinhardt. Premijera bo danes v kinu Slogi. Film bo eno najlepših del, kar smo jih letos videli v Ljubljani.

Strela in njena čudna pota

Človek, ki prebiva v mestu, se čuti v vsakem oziru varnejšega, kakor ljudje izven mesta. Prav posebno močno pa je to občutje varnosti ob času nevihte, ko udarjajo strele, katere mestni človek mirno gleda skozi zaprta okna svojega stanovanja. Toda kljub temu predstavlja neurje s strelami in s svojimi nevarnostmi važen faktor v modernem življenju, predvsem v prometu modernega sveta.

Nad vse zanimivo je brati, kar piše o svojih dolgoletnih skušnjah z neurji in s strelami Hugh Duncan Grand, bivši podnačelnik vremenoslovskega oddelka angleške vojne mornarice. Piše o svojih spominih in o svojih bojih z divjimi elementi narave.

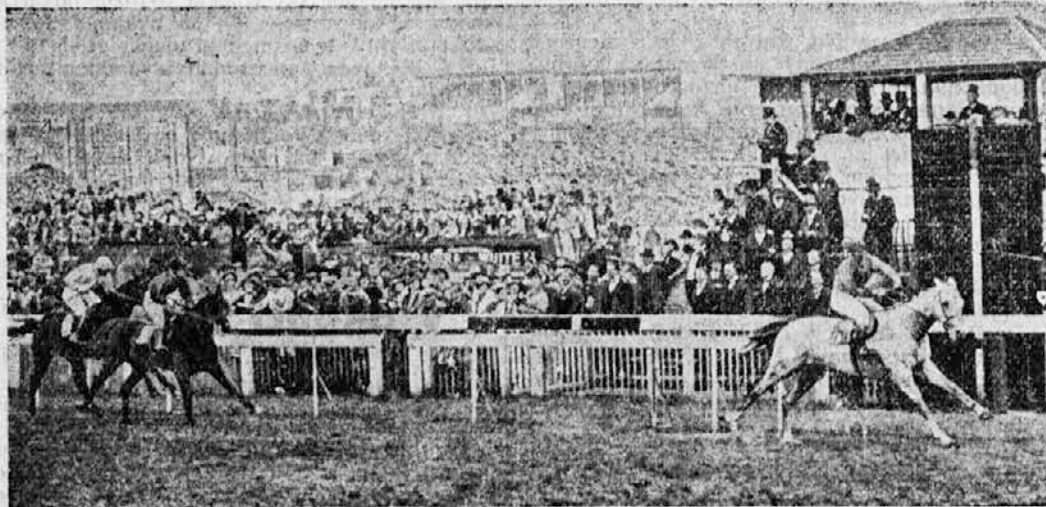
»V bojih proti naravi se spominjam dveh posebno mučnih preskušenj. Prva je bila orkan v Karibskem morju, druga pa moj let skozi silovito nevihto nad Anglijo. Oboje je zapustilo v meni

Milijarda kilovatov

Strela in njeni pojavi se ljudem zmeraj vlivali v dušo blazen strah. To je bila in je še naravna sila, kateri ne moremo do živega, katere ne moremo preračunati in ne preprečiti. Ta strahovita sproščena elektrike vsebujejo ogromne množine električne sile. V celoti se v vseh viharjih sveta na leto sproži in uniči nad eno milijardo kilovatnih ur. električne energije. Kdo ve, če se bo kdaj znanosti posrečilo, da bo to orjaško silo postavila v službo človeštva.

Mesto zmanjšuje nevarnost

Treba je pa reči, da nevarnosti strele za človeško življenje niso tako velike, kakor bi si predstavljal. V vseh Združenih državah povzroči

Največji dogodek v Angliji, važnejši od vse politike, so bile spomladanske konjske dirke v Epsornu, pri katerih je zmagal konj Mahmud, last indijskega milijarderja Ada Kana.

neizbienne vtise tako, da me še zdaj oblije mrzel pot, če se spomnim na nje.

Viharni oblaki, ki nosijo nevihto, imajo ponavadi obliko velikega odprtega dežnika. Iz tega dežnika preskakujejo na zemljo iskre, ki vežejo nebo z zemljo. Človek, ki gleda divjanje nevihte s tal, nima niti približnega pojma, kako strahovito moč imajo te iskre.

Strela z jasnega

Če človek vidi, da udarja strela iz temnih oblakov, se mu to zdi še kar razumljivo. Čuden vtis pa naredi nanj, če vidi kako treska z jasnega neba. To se je meni primerilo, ko sem z letalom šel čez Tokavski preliv.

Obkrožili smo veliko skupino oblakov, katero so razsvetljevali bliski in ki se je tresla od gromov. Leteli smo v smeri iz Bresta proti Doverju. Oblak se je oddaljeval od nas proti severozahodu. Bili smo v višini 1500 m. Nenadno pa se je komaj kakih 600 m pred nami strahovito zasvetilo, udarila je samotna strela in s svojim strahovitim ognjem presekalala nebo, da se je streslo vse ozračje. Zveplenast zrak nas je začel dušiti v grlu; od silnega zračnega pritiska se je začel avijon opotekati. Nekaj dolgih minut nas je metalo na levo in na desno, da so bili vsi otrpli od strahu pred to čudno nevihto pod jasnim nebom.

Zdelo se nam je, da je snop bliskov zavil v neko rožnato maso tvoril sveženj strel, ki so udarjale iz zadnjih oblakov. Ta strela je pustila za sabo globoko brazdo praznine; gorje našemu letalu, če bi bilo zašlo v sredo tega brezračnega vrtnca.

Taki viharji oblaki v obliki dežnika so nad Anglijo in nad angleškimi obalami zelo pogosti. To je vpliv pritiska, katerega izvajajo nevihte z Atlantskega morja na ozračje Velike Britanije.

K sreči se je naše letalo rešilo brez kakih posebne sreče, edino radijska naprava je bila uničena. Imeli smo pasjo srečo. Če bi bili samo nekaj desetnih metrov naprej, bi nas bila strela sprelenila v majhno kepo staljene kovine in oglja.

Včasih je zgodi pri takih nevihtah, da ena sama strela vrže letalo v nekaj sekundah iz višine 700 m na 2500 m. Kakor pripovedujejo letalci, je to nekaj strahovitega. Neki ameriški pilot se je predrznil, da je hotel preskusiti. Toda učinek je bil tako strašen, da se mu je zmešalo.

ščajo manjše in šibkejšje električne iskre. Veliko strel ostane nevidnih, toda vsak navaden elektrometer jih zaznamuje. Strela gre naprej v vrsti gromov, od katerih ne zahteva vsak nič manj, kakor milijon voltov, da dospe na zemljo.

Vsak zemljan lahko prikljče strela

Zanimivo je, da lahko vsak navaden smrtnik, ne da bi dosti vedel za to, izžve strela, kakor da bi bil Jupiter, katerega so Rimljani in Grki častili kot boga groma in bliska. To se zgodi lahko na kaj preproste način. Recimo, da greste lepega, vročega dne na sprehod po gozdu, pokadite cigareto in vržete goreč ogorok na kup suhih vej v gozdu. Kmalu se vnamejo ne le veje, marveč tudi gozd. Zrak se silovito razburi, velike množine toplega zraka vstajajo pod nebo. Izparivanje listja, ki se žge, in gorenje še pomnožujeta vlogo v ozračju. Topli zrak, ki se dviga navzgor se ohladi zaradi višine in zaradi tega, ker se razširi. Vлага se gosti. Tvorijo se kapljice, katere razpršujejo sunki od spodaj, pri tem se kapljice naelektrijo, toplo zrak naredi od zemlje do oblakov kanal in z jasnega neba udari namah silovita strela, katero je prikljčal na zemljo nepredvidno vrženi ogorok.

Umetne strele

Učenjaki so se že zgodaj spravili na to, da bi posneli ta veličastni naravni pojav in bi ustvarili strela umetno. To se jim je tudi posrečilo s pomočjo električnih aparatov. Jasno je, da ti bliski in te strele še zdaleč ne dosejajo veličastja narave. Toda kljub temu so ti poskusi koristni v toliko, ker lahko od njih naredimo lepo fotografije, po katerih si lahko predstavljamo, kakšna je pot naravne strele. To je mogoče samo, če lahko nadzorujemo pot elektrike s fotografskim aparatom.

Strela in njene muhe

Nebesna elektrika pa še zmeraj ostane lepša in v svojih učinkih neskončno čudovitejša, kakor elektrika iz laboratorijev in kondenzatorjev, katero proizvajajo učenjaki. Strela in njena pota, njeni učinki in njene grozote so prav tako čudne, kakor strahovite. Poročila govore o najčudovitejših slučajih, ki so se pripetili tu ali tam na zemlji. Tako se je pred nedavnim zgodilo v Ameriki, da je strela udarila v avtomobil, v katerem se je vozilo pet kmetov. Treščilo je naravnost v vozilo, pričakovati bi se dalo, da bodo mrtvi vsi, ki so se v njem peljali. Toda zgodilo se je drugače.

Enemu od kmetov je strela stopila steklo na žepni uri ter kos veržice, na kateri je visela. Od tu je preskočila na njegovega soseda, mu zdrnila po nogi, mu prerežala hlače ter odnesla peto pri čevlju. Drugim trem se ni zgodilo nič, voz ni kazal niti najmanjšega sledu o kaki poškodbi. Mo-

žaka, katere je strela zadela, sta se onesvestila, pa ne za dolgo časa. Na vsem telesu nista imela niti najmanjše rane ali opekline.

Na reki sv. Lovrenca je strela udarila v ladjo, ki je vozila velik tovor dinamita in seveda vrgla v zrak ladjo in ljudi.

Nešteto krat se zgodi, da strela zadene letala, jim odtrga krila, jim raztopi sestavine, toda skoraj nikdar se ne zgodi, da bi ubila potnike ali pilote. Nešteto pilotov se je že rešilo s padali iz letala, v katero je udarila strela. Zaradi tega se zdi, da zadenejo letala samo stranske iskre.

Kar se tiče skupne škode, ki jo naredi elektrika iz ozračja, bi to razsajanje neviht in strel lahko primerjali z bitko. Treba je izstreliti sto krogel, da ubijete enega sovražnika. S strela je prav tako. Vse ogromne množine elektrike, ki udarjajo na zemljo, zadenejo ljudi ali kake koristne predmete samo v enem primeru od stotih. 99 odst. treskov pa gre iz oblaka v oblak, to se pravi, da je njihova pot vodoravna.

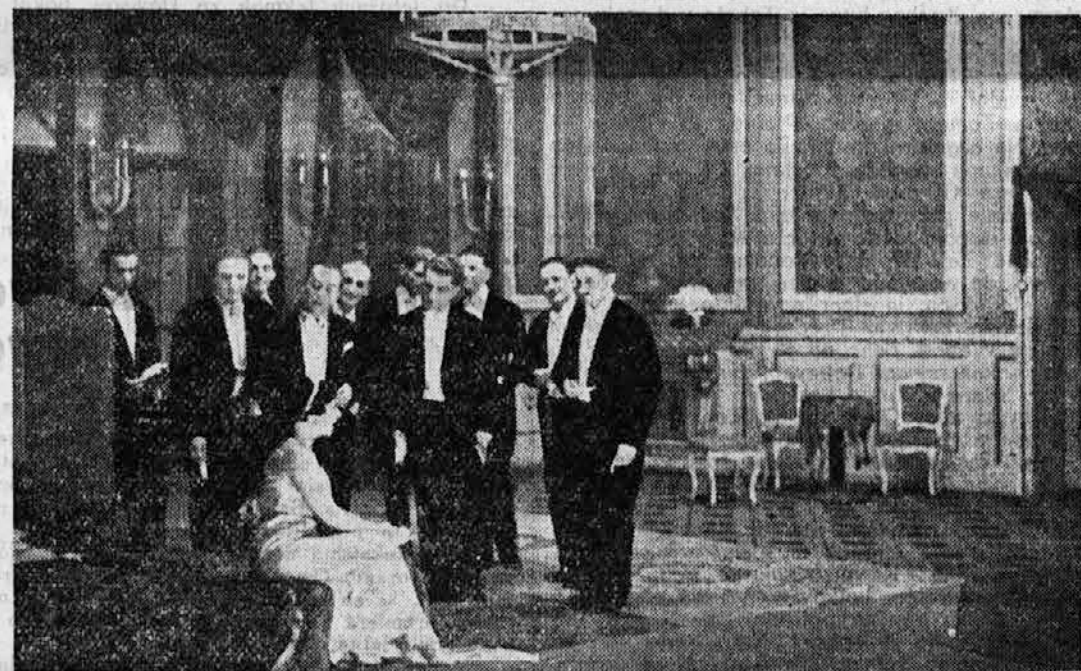
Človek se je stoletja in stoletja trudil, da bi prodrl v skrivnost tega veličastnega naravnega pojava in ga ujel v okvir svoje misli. Nekako se mu je to posrečilo, toda kje je še čas, ko bodo lahko oblastniki zemlje in znanosti pošiljali bliske in strele, na kogar se jim bo zdelo? In kje so časi, ko bo človek s silo svojega uma lahko dočel strela njena pota, kakor se mu bo zdelo prav in koristno?

Spomenik prvih letalcev

V Daytonu (Ohio) so zgradili velikanski spomenik prvim letalcem. Dne 17. decembra leta 1903 sta se dvignila na tem polju v zrak in srečno pristala 59 sekund pozneje brata Wrighta. Spomenik je stal 200.000 dolarjev. Ima na sredini pokrit prostor za zgodovinski dvokrovnik. A slednji ne bo nikoli dospel v Ameriko. Brata Wrighta sta porabila za letalo vse svoje imetje. Po doseženi zmagi sta imela samo en dolar za večerjo. Zedinjene države se niso zmenile za izum. Bogataši so smatrali vse skupaj za navadno sleparstvo. Brata sta zaman iskala vladno ali zasebno podporo, obubožala in prestala najhujše obupno ponižanje. Eden brat, Vilbur, je kmalu umrl. Drugi, Orville, ki ga je preživel, je pozneje odgovarjal na vprašanje, zakaj se ni oženil: »Kje bi vzel denar za ženo, če ga nisem imel niti za letalo.« Pozneje, ko se je pričela zanimati za letalstvo Evropa, je ponudil Wright, preden je odšel v Pariz, svojo prvo letalo ameriški Nacionalnemu muzeju. Vodstvo je vrnilo dar in bi bilo pripravljeno sprejeti kvčjemu mal model. Wright nikoli ni prebolel te žalitve. Pozneje je poklonil dvokrovnik londonskemu znanstvenemu muzeju, ki je izumitelja v zahvalo imenoval za častnega člana. Zato prvemu letalu postavljen spomenik bo ostal nepopoln. Letalo se ne bo vrnilo iz Londona v nevhvalno domovino.

A: »Čudno, ta politik je dobil že tri odlikovanja, čeprav smo imeli tri različne vlade.«

B: »To ni nič čudnega, prijatelji. Trejše odlikovanje je dobil zato, ker je imel že prejšnji dv, drugo zato, ker je bil že eno prejel, prvo pa zato, ker ima denar.«

Iz našega gledališča: prizor iz Leharjeve opere »Vesela vdova«, kjer je kot perla nastopil naš dramatski prvak g. Levar.

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

36

Druzi so gonili strelce v zaledje kolone in nas napadali.

Moja desettinja je nadaljevala ples, ki je trajal vse jutro. S svojo avtomatično puško smo zavarovali svoj položaj, ki je bil razmeroma pripraven in slab. Postavili smo se na greben, ki je bil obrnjen proti sovražniku, toda nikjer ni bilo nobene skale ali kotline, ki bi nam služila lahko za zavetje. Vprav za nami v dolini, nad katero se je dvigal hrib, katerega so bili zasedli Druzi, je šel tren ali bolje rečeno, je poskušal iti. Tanki, kamijoni, oklopni avtomobili, kamele, megi in vsa priljaga kolone. Cesta se hitro zaokrene, zato je v koloni nastala zmešnjava, ker se je vse nakopilo na ovinku. Sovražne krogle so zmedo še večale. Konji so prhali in rezgetali, kamijoni so se pogrezali v blato, mi smo pa bili izpostavljeni sovražnim napadom brez vsakega zavetja.

Tren se je rinil za nami v gneči. Spredaj je bilo izsušeno korito reke, za katerim se je dvi-

galo ozemlje, prekrito in prepreženo z grebeni in ogradami vse do vrha, ki je bil tudi kamenit in prav tako dobro zavarovan. Od tam so nas Druzi obsipali s krogli.

Zdaj so se začeli spuščati niz obronek od zaklona do zaklona, postajali so vse držejši. Vsak čas se je pokazal kak konjenik na vrhu, skočil s konja, nam poslal nekaj nabojev, skočil spet na konja in se v diru pognal spet dalje. Vse to je bilo kakor film, ki se vrtil s silno brzino. Najbolj nas je vznemirjalo dejstvo, da so se nasprotnikovi pešci trdovratno bližali in gonili naše pešce pred sabo. Ker so jim zakloni dobro služili, so se pririnjili čisto do nas, tako da so nam čisto od blizu metali svoje granate.

Naša desettinja se je razdelila in razporedila takole. Na levi je bil poročnik Vernon, ki je hladnokrvno vodil boj ter pregledaval okolič s svojim daljnogledom. Poleg njega je bil narednik Tokar, za njim Kostanovič, potem Kupe, v sredi Bolse z avtomatičnim orožjem, na desno Brix, kateremu smo dejali Brixey, za njim pa moj pobratim Budney in nazadnje Herschkorn. Budney je po stari navadi pri streljanju krel, Brixey pa je pokal polagama in premišljeno. To je bil izreden strelec, meril je polahko in si prizadeval, da bi nasprotnika na vsak način podrl.

Za trenutke sem zaslišal narednika, kako kliče z drugega konca naše fronte »Brixey, Brixey. Nom de dieu, streljajte vendar hitreje. Nismo na vežbališču! Hiter ogenj!«

Brixey nedvomno ni streljal nič hitreje, ker sem znova zaslišal narednika, kako kliče: »Bri-

xey, za vraga vendar. Ali spite? Zbudite ga, Clair!«

Res da je starina Brixey rad spal, očitali so mu pa celo, da rad zadremuje celo v boju samem. To se je pripetilo nekaj kratov...

Počasi sem se leze po trebuhu približal Brixeyu, ki je, kakor je bilo videti, res spal. Ko sem se priplazil čisto blizu do njega, sem ga udaril po rami. Ni se premaknil, prijel sem ga za roko in sem ga ježno in surovo potresel: roka mi je na mafi pokravela. Brixey je nekam čudno spal, glavo je imel naslonjeno na svoj nahrbtnik. To ni bilo spanje, bil je mrtev. Krogla mu je raztrgala odvodnico ob srcu, preminil je, ne da bi samo zahrpel ali zajavkal.

»Brixey ne more streljati, mon adjutant. Mrtev je.«

Tedaj se je na avtomatični puški nekaj pokvarilo, da je nehala streljati. Brixeyev nabrtnik je bil tako zvani »sac special«, v katerem je bilo streljivo samo za avtomatično orožje. Da mu ni bilo treba vleči prevelikega bremena, je vojak, ki je nosil ta nahrbtnik, dobil namesto predpisane Lebelovke, lahko karabinko, ki je bila izredno natančna.

»Clair,« mi zavpije narednik, »vzemite karabinko in naboje ter jih dajte kaproli Kostanoviču.«

Vlekel sem vse to s seboj in lezel po tleh. Karabinko sem izročil Bolseju, kateremu se je avtomatična puška zataknila. Razdelili smo si tistih dvestopetdeset nabojev, ki so ostali. Bili so nam dobrodošli, ker nam je streliva že zmanjkalo.

Vrnil sem se na svoje mesto in puškarjenje se je nadaljevalo. Legli smo na odprtem ozemlju na svoje nahrbtnike. Namah je nastala zmeda, vsi so se začeli mešati in niso vedeli, kako bi se rešili iz zagate, Druzi so pa streljali in prihajali vse bližje. Metali so granate. Na naši desni se je osemnajsta kompanija borila s telesom proti telesu. Dvakrat smo tudi mi morali rabiati bajonete.

Tako je preteklo nekaj minut, potem pa me je adjutant spet poklical.

»Clair, pridi sem.«

Potegnil sem se nazaj in lezel do njega.

»Pojdi k poročniku in poslušaj, kaj ti bo dejal.«

Plazim se dalje do poročnika Vernona.

»Spustite se po obronku,« mi pravi častnik, »in pojdite k poveljniku osemnajste kompanije ter skušajte najti poročnika Lafitte.«

Poročnik Lafitte je poveljeval oddelku strojnice našega bataljona.

»Ko ga najdete,« je nadaljeval častnik, »zahtevajte, naj vam takoj pošlje strojnico, ker ne verjamem, da bi mogli Druze še kaj časa ustavljati brez strojnice. Ali ste razumeli?«

»Sem, gospod poročnik.«

»Ponovite.«

Ko sem končal, mi spet reče:

»Dobro, zdaj pa pojdite hitreje ko morete.«

Odšel sem brez puške.

»Ne, vzemite puško.«

Vzel sem svoje orožje in krenil naprej.

»Ne takoj,« slišim častnika, tako ne boste nikdar prišli do cilja. Treba se je plaziti.«